

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Pakarinen, Anna

Title: "Anna mulle kuuraketti, tää maailma ei riitä" : viittausten vakava leikki Cheekin rap-runoudessa

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 Authors

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Pakarinen, A. (2024). "Anna mulle kuuraketti, tää maailma ei riitä" : viittausten vakava leikki Cheekin rap-runoudessa. In S. Anttonen, M. Hallila, A. Helle, H. Marttinen, & K. Sandbacka (Eds.), *Metamodernismi : kirjallisuuden ja kulttuurin muutos 2000-luvun Suomessa* (pp. 288-308). Suomalaisen kirjallisuuden seura. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia, 1496. <https://oa.finlit.fi/site/books/e/10.21435/skst.1496/>

”Anna mulle kuuraketti, tää maailma ei riitä”

Viittausten vakava leikki Cheekin rap-runoudessa

Anna Pakarinen

 <https://orcid.org/0000-0002-2586-2163>

Cheek eli Jare Tiihonen on rap-artisti, joka päätti 20-vuotisen suomalaisessa populaarikulttuurissa suureksi ilmiöksi kasvaneen ja voimakkaasti tunteita herättäneen artistiuransa vuonna 2018. Vaikka rap on 2000-luvun aikana noussut suomalaisen populaarikulttuurin merkittäväksi voimatekijäksi ja myös akateemisen tutkimuksen kohteeksi (esim. Westinen 2014; Rantakallio 2019a; Sykäri ja muut 2019), poeettista tutkimusta siitä – tai suomalaisen räpin valtavirtaistamiselle olennaisesta Cheekin tuotannosta – on tehty vähän.¹ Westinen (2014) on tutkinut Cheekin varhaisempaa tuotantoa diskursiivisesta näkökulmasta osana eri rap-artistien autenttisuuden rakentumista käsittelevää väitöskirjaansa. Suomalainen metamodernismin tutkimus puolestaan on painottunut proosan tutkimukseen (ks. Hallila 2019; Sandbacka 2021; Björninen 2021). Runoudesta sitä on tehty toistaiseksi vähän eikä rap-sanoituksista lainkaan.

Tutkin tässä luvussa Cheekin rap-sanoitusten intertekstuaalisuutta metamodernismia havainnollistavana runoutena. Metamodernismin käsitän laajasti liikkeeksi erilaisten asenteiden, arvojen ja vaihtoehtojen välillä (ks. Vermeulen & van den Akker 2010; Hallila 2019, 160; Anttonen ja muut tässä teoksessa). Intertekstuaalisuudella tarkoitan teks-

tienvälisyyttä, jossa tekstiä ei tule tulkita vain sen itsensä varassa vaan suhteessa muihin (usein eksplisiittisesti viittauksen kohteena oleviin) teksteihin, konteksteihin ja näiden muodostamiin artikulaatioihin (Frow 1990, 45–55; Stockwell 2020, 16–17). Erilaisista kulttuurivarannoista ammentava intertekstuaalisuus on räpissä kauttaaltaan runsasta: jo teoksesta toiseen viittaavana ilmaisukeinona se korostaa kategorioiden välistä liikettä. Lajina rap ja sen konventioita seuraava ja muokkaava Cheekin tuotanto liikkuvat monin tavoin modernin ja postmodernin runouden piirteiden välillä, mistä muodostuu uusia kombinaatioita tuottava monitulkintainen vakava leikki. Tässä luvussa avaan poeettisella lukutavalla uusia näkökulmia Cheekin tuotantoon ja osoitan metamodernismin ja rap-runouden eetosten analogisuutta.

Cheekin poetiikassa ja sen intertekstuaalisuudessa havainnollistuu etenkin metamoderni eetos, jossa taide on tietoinen omasta viihdeluonteestaan mutta samalla vilpittömän vakavissaan (ks. Hallila 2019, 167; Sandbacka tässä teoksessa). Leikillinen suhtautuminen kieleen on keskeinen piirre myös metamodernin ajan kokeellisessa runoudessa: se näkyy aktiivisesti vanhoja ilmaisutapoja horjuttavana ja uusia tavoittelevana asenteena, joka korostaa luovuuden itsetarkoituksellisuutta. Asenteeseen ei liity ainoastaan leikkiin yhdistyviä iloisuuden konnotaatioita, vaan se näkyy myös vakavien aiheiden käsittelemisessä. (Ks. Helle 2019, 48.) Leikki viittaa pikemminkin kielen mahdollisuuksiin kohdistuvaan avoimeen uteliaisuuteen (mt., 49), joka Cheekin poetiikassa kasvaa myös avoimeksi uteliaisuudeksi mielen mahdollisuuksia kohtaan. Sisällöllisesti suuntaankin huomioni Cheekin sanoituksissa korostuvaan mielen lujuuden ja haavoittuvuuden ristivetoon, jonka voi koko Cheekin tuotannon läpileikkaavana teemana tulkita havainnollistavan metamodernismia. Se tekee eroa postmoderniin leikkiin liikkumalla metamodernismille ominaisesti esimerkiksi epätoivon ja toivon dominanttien välillä – räpille ominaisesti toivon näkökulman etualalle asettaen (ks. Vermeulen & van den Akker 2010; Sandbacka tässä teoksessa).

Cheekin sanoituksissa intertekstuaalisuus asettuu postmodernismin kollaasimaisten ilmaisukeinojen jatkumoon ja hyödyntää sanaleikin, huumorin ja hyperbolan kaltaisia keinoja mutta yhdistyy samalla postmodernismille vieraaseen suoruteen, vilpittömyyteen ja autent-

tisuuteen, sillä tuotanto soveltaa intertekstuaalisuutta korostetusti omaelämäkerrallisen tarinan osana.² Viihteen ohella Cheekin tuotanto käsittelee metamodernismille ominaisia vakavia aiheita, kuten tunteita, ihmissuhteita ja mielenterveyttä, ja osoittaa näin temaattisesti postmodernin asenteen riittämättömyyden. (Ks. Helle 2019, 205–206; Anttonen ja muut tässä teoksessa.) Pohdinkin tässä luvussa myös rap-runouden ilmaisukeinojen roolia resilienssin poetiikassa.³ Määrittelen resilienssin haastavissa tilanteissa esiintyväksi selviytymisen kyvyksi ja tarkastelen sitä kielen, mielen ja niiden vuorovaikutuksen resurssina. Resilienssi rakentuu usein mielen lujouden ja haavoittuvuuden synteesille ja on siten metamodernissa ajassa havainnollinen, kategorioiden välillä liikkuva käsite. (Ks. Poijula 2020, 16–17.)⁴

Tutkimusmetodinani on metamodernismin ja rap-poetiikan teorioita soveltava sanoitusten analyysi. Cheekin tuotannossa kappaleita on kaikkiaan yli 150, joista on tähän rajattu aineistoksi intertekstuaalisuuden kannalta havainnollisia sanoituksia.⁵ Hyödynnän myös dialogisissa teemahaastatteluisa Jare Tiihosen kanssa tuottamaani ja sisällönanalyysin metodein purkamaani aineistoa. Katson dialogisen tutkimusotteen sopivan tähän tutkimusasetelmaan – tekstin ja kontekstin erilleen rajaavien näkemysten sijaan se kutsuu tarkastelemaan ilmiötä kategorioiden välillä liikkumisena, jossa myös tekijä kietoutuu olennaiseksi osaksi poetiikkaa.

Bond... or not to bond: Ristivedossa rakentuvia riimejä

Intertekstuaalisuuden taustalla vaikuttava dialogisuus on räpissä olennaista: rap perustuu vahvasti sample-konventioihin eli suoriin musiikillisiin tallennelainoihin.⁶ Vaikutus heijastuu sanoituksiin ja havainnollistuu myös Cheekin tuotannossa. Räpin sääntöjä ja sääntörikkomuksia paradoksaalisesti yhdistävässä poetiikassa kulttuuriset viittaukset ja muut kielen rajoja koettelevat ilmaisukeinot yhdistyvät kiinnostavasti mitallisen runouden traditioon. Bradley (2017, 20, 124) käsittää räpin postmodernina musiikin ja runouden kollektiivisiin resursseihin perustuvana verkostona, jossa toisilta perittyä ja itse keksittyä yhdistetään luovasti erilaisista vaikutteista ammentaen.⁷ Se on kollaasimaista sulautta-

misen taidetta, joka rakentaa uutta vanhemman taiteen fragmenteista ja yhdistelee osasia, jotka samaan aikaan osoittavat riippuvuutensa ja riippumattomuutensa suhteessa lähteeseensä (mt., 124). Cheekin poetiikassa havainnollistuvan, laajemminkin räpille ominaisen eetoksen voi tulkita edustavan metamodernismille ominaista kiertojalostusta, jonka Anttonen ja muut tässä teoksessa katsovat ominaiseksi etenkin metamodernismin edustajiksi ehdottamilleen nuoremman sukupolven suomalaiskirjailijoille. Runsaina kulttuurisina viittauksina korostuvan dialogisen eetoksen voi ajatella heijastavan myös yksilön yhteyden etsimistä ympäristön kanssa: yli ajan, paikan ja lajin rajojen. Piirre edustaa metamodernia eetosta, jossa postmodernismin keinoja sovelletaan paradoksaalisesti postmodernin asenteen ohittamiseen (ks. Sandbacka tässä teoksessa) – toivoon ja postmodernismissä kritisoituun toimijuuteen vilpittömästi uskoen. Yksilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus, sille rakentuva itsereflektio ja toimijuus ovat monin tavoin keskeisiä myös resilienssille (Poiijula 2020, 71–72, 125–134). Haastatteluaineistossani Tiuhonen (2022b) pohtii viittausten runsauden liittyvän keskeisesti räpin toimijuutta korostavaan kilpailulliseen luonteeseen ja monitulkintaisten merkitystasojen rakentamiseen:

Ehkä se on sitä, että asioita pyritään ilmasemaan kielikuvallisemmin tai kekseliäämmin. Totta kai pop-lyriikassakin pyritään kekseliäisyyteen, mutta se on erilaista, et ollakseen hyvää se voi olla paljon suoraviivaisempaa. Ehkä se kekseliäisyys on niin paljon isommassa roolissa tässä rap-lyriikassa, et sen takii niitä juttuja pitää ammentaa kaikilla tavoilla, miten sä voit ilmasta sitä asiaa monimuotosemmin. (Tiuhonen 2022b.)

Tiuhonen (2021; 2022b) korostaa oman rap-sanoittamisensa perustuvan tarinan kuljettamiseen ja etenkin tekniseen riimi-ilmaisuun, johon motivoi oma kilpailuhenkinen asenne.⁸ Sisällön kasvattaminen viittauksilla asettuukin samankaltaiseen pelillisen ja kilpailullisen poetiikan jatkumoon ja havainnollistaa sen kognitiivisesti aktivoivaa luonnetta. Ilmaisukeinolle on olennaista, että intertekstuaalisuus voi tarjota myös vastaanottajalle yllätyksiä: ”Joko se on yleissivistystä tai oivaltamista tai

googlettamista, ni sieltä saattaa nimenomaan aueta joku *layeri* mitä ei ole siinä vaiheessa, kun sen ensimmäisen kerran kuulee.” (Tiihonen 2022b.) Kuten Bradley (2017, 76) korostaa, myös viihteellinen rap on usein kompleksista jatkuvan muutostilan taidetta: kokonaismerkitys aukeaa vain harvoin pintatasolta, jonka affektiivisuus voi johtaa yksinkertaistaviin tulkintoihin.⁹

Yksi Cheekin intertekstuaalisuuden alueella havainnollisimmista sanoituksista on ”Timantit on ikuisia” (2013), joka on myös Cheekin tunnetuin kappale. Tutkimusvuosieni aikana se on ollut esimerkiksi suoratoistopalvelu Spotifyssa toistuvasti Cheekin tuotannon kuunnelluina kappale (Tiihonen 2021; 2023). Intertekstuaalinen ydin kiteytyy kappaleen nimen ohella riimeihin: ”nuori tyylikäs ja varakas / ne sanoo et mä räppään vaan naisista autoista ja rahasta / mutsi kysy luuleksä olevas James Bond / sanoin emmä tiedä, mut jotain samaa meis on”. Omaelämäkerralliseen yksityiskohtaan kytketty Bond-viittaus kasvattaa kappaleen läpi jatkuvan viittausketjun Bond-elokuvaan (jotka seuraavissa säkeistöissä kursivoin):

– – täällä jälleen, viides platta kultaa peräjälkeen
kutsu *kultasormeks*, kuka muukaan vetää tälleen
juristit, lääkärit, *tohtorit no*
tää on *Casino Royale* eikä mikään konntorishow
viikatemies panoksiaan tuonelas saa korottaa
vaik operoin *vaaravyöhykkeel*, *kuolema saa odottaa*
rusetti suoraan, rakastan elää reunalla
panna ja juhlia, samalla mennä keulalla
kaataa Vodka Martinei, kaahaa Aston Martinei
Liiga – momentumi vaan on valmiiks meil
voin lähtee tänään, Ritz Carltonista ottaa huoneen
mul on kiire elää vaikka *huominen ei koskaan kuole*
saatan herää Miamissa, rullaa illal Damissa
deittaamas daamei joita sä kuolaat Instagramissa
suotta mulkata, tää on vaan mun tapa
vaikka *sky falls* onneks on ystävät turvana – –
(”Timantit on ikuisia” 2013.)

Kappale on Cheekin tuotannolle ominainen provokaation sävyttämän rap-dominanssin ilmentymä mutta myös paradoksaalisesti itse itsensä kyseenalaistava sanoitus. Sanoituksen multiriimit rakentavat riimi-ilmaisun pelkkien loppusointujen sijaan kekseliäästi useampitavuisille sanoille (ks. Bradley 2017, 53; Miettinen 2011, 189) ja todentavat kilpailullista rap-dominanssia. Megalomaanisen Bond-viittausketjun ja luksusta henkivien drinkkien, autojen, hotellien ja daamien jälkeen sanoitus päättyy kuitenkin merkityksellisesti säkeisiin: ”elän makeeta elämää päällä parempaa seppälää / mut on vaikee muusta kun musasta rakentaa kestävää”. Tunnelma muuttuu rukouksen omaiseksi ja sävyltään jopa melankoliseksi, kuten jo sanoituksen aloittavissa säkeissä: ”anna mun olla se mies mikskä mä halusin tulla / anna mun antaa se mitä sä halusit multa / mä tarviin tahtoa vaikeisiin hetkiin / mun täytyy lääkettä näihin paineisiin etsii”. Populaarikulttuurin arkkityypisenä hahmona Bondissa kiteytyvät useat affektiiviset ja yhä myös tabuluontoiset teemat: väkivallan, seksin ja rahan käsitteleminen huumorin sävyttämänä. Elementeillä on perustava yhteys rap-diskurssin konventionaaliseen maskuliinisuuteen (esim. Bradley 2017, 115), jota sanoitus paradoksaalisesti tuntuu sekä toistavan että haastavan.¹⁰ Sanoitus luo populaarikulttuurin arkkityyppiin ambivalentin suhteen, jossa lujuus ja haavoittuvuus sekoittuvat:

– – painoin ohituskaistaa niin et taas kortti meni
silti poliisi komeesta autosta vaan onnitteli
jouduin kirjottaa nimmarin ja viiden tonnin shekin
jatkoin festareille, korkkasin Bollingerin
perin pelimiehen perinnön, kiitos fajjalle siitä
anna mulle *kuuraketti*, tää *maailma ei riitä*
jo junnuna kun oltiin Lahessa kännää
joka ilta riivas *octopussy*, kaheksan ämmää
herrasmieshenkeen otan tästä kaiken irti
teen syntii mut toivon että löydän joskus naisen silti
särlenyt sydämeni, puran sen kynälleni
manageri sano että pilalle mies hyvä meni – –
("Timantit on ikuisia" 2013.)

Omaelämäkerrallisuuden ja seikkailutarinan sankarin yhdistelmälle rakentuu rap-dominanssi, joka samalla dekonstruoi itse itsensä. Se kääntyy kohti syntiä tekevää antisankaruutta, jossa ”pilalle mies hyvä meni”. Cheekin poetiikalle ominaisesti sanoitus viittaa toistuvasti perheeseen ja ystäviin ja luo myös vastamerkitystä räpille tyypilliseen yksilökeskeiseen ilmaisuun. Vakavuutta keventää kekseliäs sanoilla leikkiminen, joka hyödyntää elokuvaviittausten kaksoismerkityksiä: esimerkiksi kahdeksan naisen kuvaaminen *octopussy*-uudissanalla havainnollistaa räpille ominaista postmodernia sävyä, joka muuntaa kielen sääntöjä estottomasti omiin tarpeisiinsa. Monimerkityksisten sanaleikkien ohella slangi, anglismit ja kiro sanat ovat räpin affektiivisen runokielen perustavia aineksia. Konventionaalinen rap-dominanssi korostuu sanoituksessa myös ohituskaista-maininnan kautta aukeavalla viittauksella ”Ohituskaistalla”-kappaleeseen (2012), jonka sanoitus kuvaa menestyksen tuomia nautintoja mutta myös kuluttavaa koukuttavuutta – eetosta, jossa ”maailma ei riitä” ja kaikki maineesta ja massista vauhtiin ja viihteeseen on megalomaanista:¹¹

– – ne löi mulle passin käteen, sano anna palaa boy
mut ei kertoneet ettei tältä tieltä palaa takas voi
tähän vauhtiin jää koukkuun
eikä sul oo muuta mahista ku nauttii tästä touhust
tää maine ja massi ei onnee takaa
mut kun polkee hanaa Pohjanmaalla kolmeesataa
tuntee elämän käsissään
se tunne on mulle veräjä häkissä
oon saanu chäänssin mikä pitää käyttää
tää on oikeesti viel siistimpää ku miltä näyttää
pojat on poikii, ei se muutu siitä mihinkään
eikä tästä ikinä tuu puuttuu sitä kipinää
voin koska vaan rimmaa paremmin kun kukaan
tai ottaa siskos ja sen kaverin mun mukaan
hotellille rummuttaa, miks en veis
kun sex drive on luokkaa Vincent Chase – –
(”Ohituskaistalla” 2012.)

Sanoituksessa kiteytyvät myös jo ”Timantit on ikuisia” -kappaleen meta-runollisesti mainitsevat naiset, autot ja raha, joita korostaa affektiivinen viittaus *Entourage*-sarjan fiktiiviseen hahmoon Vincent Chaseen. Samaan aikaan vastamerkitystä rakentavat ”elämää käsissä” ja ”veräjää häkissä” etsivät säkeet, joissa ”maine ja massi ei onnee takaa”.¹² Keskeistä sanoituksessa on myös rap-konventioiden mukainen ja Cheekin sanoituksissa useamminkin toistuva taiteilijuuden ja seksuaalisuuden rinnastaminen: ”voin koska vaan rimmaa paremmin kun kukaan / tai ottaa siskos ja sen kaverin mun mukaan”. Musiikkina esitetty rap-runous on vahvasti kehon ja mielen vuorovaikutteiseen dynamiikkaan nojaava taidemuoto (Bradley 2017, 185), ja myös Cheekin sanoituksissa synteesi heijastuu usein muodosta sisältöön. Se havainnollistaa myös metamodernismille ominaista pohdintaa luonnollisen alkuvoiman paluusta taiteeseen (ks. Vermeulen & van den Akker 2010). Bradley (2017, 160) huomioi piirteiden yhteyden räpin syntykontekstiin. Rap-dominanssin korostamisen perinne ilmentää usein urbaanissa lähiössä nuoren miehen maailmassa yksilön ja yhteisön suhdetta määrittäviä fyysisiä ja materiaalisia teemoja (kuten seksi, ulkoasu, raha, autot, juhliminen). Rap kuitenkin erottuu useista mahtailun muodoista siten, että näiden stereotyyppisten maskuliinisten resurssien lisäksi se korostaa nimenomaan taiteilijuuden henkisiä ja immateriaalisia resursseja: oma asema saavutetaan tekniseen tietoon ja runolliseen taitoon perustuvalla osaamisella (mt., 160). Tietyn estetiikan ihannoimisen ohella rap-sanoitusten tavoitteena onkin usein myös reflektoida sitä (Bradley 2017, 163), mikä on olennainen kaksoiskehys myös fyysisyyden ja henkisyiden sekä lujuu- den ja haavoittuvuuden ristivedossa liikkuville Cheekin sanoituksille.¹³

Haastatteluaineistossani Tiuhonen (2022b) nostaa esiin tuotanton- sa viittaukset tv-sarjahahmoihin Christian Troyhin, Jack Baueriin ja Vincent Chaseen, kuten edellä ”Ohituskaitalla”-sanoituksessa. Mainittuihin hahmoihin liittyvät yhdysvaltalaiset sarjat *Muodon vuoksi* (2003–2010), *24* (2001–2010) ja *Entourage* (2004–2011) ovat myös havainnollisia esimerkkejä viihteen ja vakavan sekoittavasta 2000-luvun globaalista populaarikulttuurista. Niiden henkilöahmot nojaavat osin stereotyyppiseen maskuliinisuuteen ja huumoriin, mutta samaan aikaan hahmoissa korostuu eettinen pohdinta ihmissuhteista ja elämän

merkityksellisyydestä. Tiihonen (2022b) luonnehtii kuvanneensa itseään hahmojen kautta, koska on etenkin sanoitusten kirjoittamishetkellä samaistunut niihin:

Christian Troy ja Vincent Chase on kaksi hahmoa, jotka on itse asiassa hyvin samankaltasia. Ne on siihen naistenmiesboksiin meneviä tyyppejä, joista varsinkin Troy on vielä jotenkin yksinäisempi, mut niissä molemmissa niinku haetaan... ja sama itse asiassa Jack Bauerissa, siinä on myös tää yksinäisyyden asia, et se oli niinku *man on a mission*, joka jätti kaiken muun, koska sen piti tehdä mitä sen piti tehdä. Ja näissä muissa on tällanen yksinäisyys sellasen kovan... hmm, niinku naisten kanssa puljaamisen taustalla. Ja kun viittaa näihin tyyppeihin ni kaikkihan ei edes tiedä ketä ne on, mut sit jos sua kiinnostaa ni sä voit tutkia sen, ja silloin se antaa *layereita* tähän hommaan. (Tiihonen 2022b.)

Tiihonen (2022b) mieltää myös Bondin mainitsemiensa hahmojen eri puolia kokonaisvaltaisesti yhdistäväksi viittauskohteeksi. Hän täsmentää ”Timantit on ikuisia” -sanoituksen kytkeytyvän *Casino Royale* -elokuvasta (2006) aukeavaan tarinaan ja Daniel Craigin näyttelemään hahmoon, jossa Bond rakentuu moniulotteisemmaksi hahmoksi:

Ne aikasemmat hahmot oli sellasia turhankin hassunhauskoja ja jotenkin liian lipevästi flirttailevia. Mä tykkäsin tän hahmon tavasta olla toiminnassaan sellanen kivikasvosempi, ja mun oli helpompi samaistua sellaseen *straight face* -meininkiin. Casino Royaleessa mun mielestä myös näytettiin, miksi Bond on sellanen hahmo kun se on, koska se on särkenyt sydämensä aikoinaan ja sen takia se onkin tällanen teflon-pintanen naistenmies, joka kans oli mulle samaistuttava asia. Mun mielestä se anto hirveesti sisältöä Bondin hahmoon se rakkaustarina. (Tiihonen 2022b.)

Bondin kulttuuristen merkitysten tutkimuksessa on kiinnitetty laajemminkin huomiota hahmon evoluutioon kohti moniulotteisempaa representaatiota (esim. Verheul 2020). Kehitystä voi tulkita ajankohtaisena

yksiulotteisen maskuliinisen diskurssin haastamisena mutta myös metamodernistisena pyrkimyksenä leikin ja vakavan välillä liikkumiseen. Vastaava kategorioiden sekoittuminen nousee havainnollisesti esiin haastatteluaineistossani, jossa Tiihonen (2022b) pohtii ”luuleksä olevas James Bond” -viittaustaan: ”Periaatteessa sehän on sen biisin kornein laini ja vähän *too much*. Mut voi ajatella, että mä oon kirjottanu sitä samaa tarinaa aikasemminkin ja tässä löyty vielä sopivampi hahmo kuvaamaan sitä kokonaisuutta. Mä löysin siitä paljon kuitenkin yhtymäkohtia, mihin mä pystyin samaistumaan.” Tiihosen (2022b) korostaman tarinalisuuden ja samaistumisen kautta intertekstuaalisuus palaa myös omaelämäkerrallisuuteen. Tässä postmoderni kollaasimainen ilmaisukeino yhdistyy metamodernismille ominaiseen vilpittömyyden, välittömyyden ja aitouden pyrkimykseen.

Autenttisuutta korostaa myös Cheekin poetiikan paluu varhaisesta modernismista muistuttavaan ekspressiiviseen perinteeseen, jossa runo postmodernismista poiketen mielletään itseilmaisun välineeksi ja runon puhujan mielletään edustavan usein myös runon tekijää (esim. Helle 2019, 35–36). Röpissä keskeisiä ovat myös runon puhujan ja tekijän suhdetta monipuolistavat alter egot: niiden tuoma etäisyys sallii haastavien teemojen käsittelemisen ja entistä provokatiivisemmän ilmaisun. Alter ego ei kuitenkaan suoraviivaisesti poista autenttisuutta: usein se nousee käsittelemään juuri persoonallisuuden eri ulottuvuuksia. (Ks. Miettinen & Salminen 2019, 365–370.) Haastatteluaineistossani Tiihonen (2021; 2022b) korostaa, että hänen taiteensa tavoitteellisuudesta ja provosoivuudesta huolimatta sanoitusten hahmo on autenttinen ja heijastaa todellisia tunteita:¹⁴

Se on tullu kun se tuntuu siltä, et mä en mitenkään rakentanu sitä kyllä. Tai tietyl taval kirjottamalla rakensin, mutta niin paljon kun luullaan... tää on yks sellanen vähän vaikee asia, minkä mä oon huomannu, tai mä en oikein tiedä miten sen sanoo... kun noi kaikki mun jutut on totta, ainakin kielikuvan päässä ja sellasella viiden prosentien värikynällä. Tää on sinänsä kauhee juttu mun mielestä, et moni haluaa ajatella, et tää artisti on hahmo, koska eihän kukaan voi noin ajatella. Mutta ne kaikki on perimmiltään totta mitä

mä sanon, ja ne törkeimmätkin jutut on totta... *about* totuuksia et miten mä tietyissä jutuissa kelaan. Ja tietenkään kaikki ei oo totta vuonna 2022, mut ne on ollu ne ajatukset silloin kun ne on kirjoitettu. Moni haluaa ajatella, et tää on sellanen luotu hahmo, koska muuten tää on *too much* niinku digattavaksi. (Tiihonen 2022b.)

Saarnansa suututtaa lampaat: Sovinnaisuuden riisuvia säkeitä

Sovinnaisuuden rajoja reflektoi myös Cheekin sanoitusten raamatullinen intertekstuaalisuus. Uskonto mielletään konventionaalisesti vakavan alueeksi (esim. Hallila 2019, 167). Raamatullisten viittausten kytkeistä räppiin onkin havainnollista tulkita metamodernina piirteenä: sanoitukset tuottavat merkitysten kategorioista monitasoisen leikin, mutta tuntuvat tavoittelevan vilpittömästi jotain vakavampaakin. Raamattu on kenties merkittävin kulttuurinen koodi koko länsimaisen taiteen konventioille: esimerkiksi sen soveltama myytin muoto edustaa taiteen primitiivistä kategoriaa, joka vetoaa tunteisiin ja saa aikaan myös provosoivaa kulttuurista häiriköintiä (Frye 1981, xx–xxi). Räpin konventiot ja Cheekin tuotanto sopivat tähän näkökulmaan monin tavoin. Kuten esimerkkinä Cheekin sanoituksista osoittavat, ne rinnastavat kulttuurisen pelastustehtävän viittauskohteeksi niin populaarin sankarin kuin raamatullisen messiaan. Messiasmyytti karismaattisen lujana lauman johtajana ja samaan aikaan haavoittuvana marttyyrina on myös globaalin räpin konventionaalista kuvastoa (esim. Burns & Woods 2018), jonka käsitteleminen voi metamodernismille ominaisesti dekonstruoida ja rekonstruoida suuria kulttuurisia kertomuksia (ks. Vermeulen ja van den Akker 2010) ja samalla reflektoida suositun artistin roolia.

Taiteenlajin taustana räpin uskonnollisiin aineksiin vaikuttaa vahvasti afrikkalaisamerikkalainen kulttuuri, jonka diasporinen lähtökohta nostaa usein esiin laajemmin abrahamilaisille uskonnoille yhteistä kulttuuriperintöä (ks. Rantakallio 2019b; Järvenpää 2022). Rantakallio (2019b, 216–218) tarkastelee suomalaisen räpin uskonnollisia aineksia jälkikristillistä aikaa havainnollistavina kulttuurisina resursseina, joiden

artikulaatioissa perinteiset uskontomuodot saavat rinnalleen globaaleja ja lokaaleja vaikutteita joustavasti sekoittavia, uskonnollisten sijaan henkiseksi kuvattuja muotoja. Jälkikristillisessä ajassa kasvavat samaan aikaan sekä maallistuminen että uskonnollisuus – etenkin uskonnollisuuden monimuotoistuminen (mt.). Nämä kulttuuriset virtaukset ja niihin lomittuva, räpissä havainnollistuva uskonnollisten ainesten tuominen sekulaareihin konteksteihin muistuttavat korostetusti metamodernille ajalle ominaista liikettä kategorioiden välillä.

Cheekin messiaanisten viittausten sarjaa avaa ”Orjantappuraa”-kappale (2010): ”kivittäkää, kietokaa mun päähän orjantappuraa / valtakunnan vihatuin, se ei voi olla sattumaa / kannan mun ristini, kuulen ilkeet kielet / Via Dolorosa, mä tuun jäämään sille tielle”.¹⁵ Cheekin artistiuuran vuoden mittaista taukoa seuraava, viimeinen *Alpha Omega* -albumi (2015) ja sen samoin nimetty avauskappale palaavat myyttisiin viittauksiin. Nimeä voi tulkita lukuvihjeenä albumille tai koko tuotannolle alusta loppuun, jumalan ja messiaan symbolina sekä vastakohtille paradoksaalisesti rakentuvana totaliteettina. ”Alpha Omegan” kokonaisvaltaista eetosta korostaa sanoituksessa toistuva: ”mä annan kaiken kun enempää ei oo / tajuuksä kuka sun edessä seisoo / alfa omega, alfa omega / kovempi, parempi, nopeempi, vahvempi”. Intertekstuaalisuuteen yhdistyy jälleen sanoituksen korostama päiväkirjamainen dokumentaatio, bruttaali rehellisyys ja kriittinen itsereflektio:

– – paineissaan mies käy läpi vaiheitaan
olkoon tää viimeinen päiväkirja viileen ja maineikkaan
brutaalin rehellistä
mul on fiilis et mun lapsenlapset tulee löytää mun kuvani setelistä
annan kaiken kun enempää ei oo
tsiigaan peiliin en oo varma kuka edessä seisoo
huoramainen kusettaja vai suomalainen superstara?
mut oon luottavainen että se tulee palaa upeempana
jättää jäljen, leiman, jota muutkin kun mimmit filaa
vaik on kova pämppää tasostaan ei koskaan tingi liikaa
katse eteen ja ylös vaikka vuodet ollut tuulisii
hän on täällä jälleen jos et tienny tsiigaa uutisii – –
("Alpha Omega" 2015.)

Sanoitus perustuu omaleimaisen tiheälle viittausketjulle samana vuonna julkaistuihin suomalaisen räpin kappaleisiin: Paperi T:n ”Sä jätät jäljen”, Nikke Ankaran ”Leima”, Mikael Gabrielin ”Mimmit fiilaa”, Teflon Brothers -yhtyeen ”Pämppää”, Elastisen ”Eteen ja ylös” ja JVG:n ”Tuulisiin”. Viittausketju korostaa rap-konventionaalista leikin ja vakavan sekoitettavaa kilpailullisuutta, kuten Tiuhonen (2022a) kuvailee: ”Nää kaikki biisit julkaistiin mun tauon aikana ja viittasin niihin myös siinä mielessä, että ihan sama mitä muut tekee, niin mä oon nyt *back*”. Räpille ominaisesti viittaukset liikkuvatkin usein ajankohtaisen ja ikaikäisen taiteen eri kategorioiden välillä¹⁶ Raamatullisen megalomaanisuuden valjastaminen viittauskohteeksi yhtyy Cheekin poetiikalle ominaiseen tabujen murtamiseen ja suuruuden estetiikan johdonmukaiseen tavoittelemiseen.¹⁷ Haastatteluaineistossani Tiuhonen (2022b) katsoo uskonnon olevan selkeitä ja ymmärrettäviä viittauksia tarjoava universaali kehys. Hän pohtii käyttäneensä raamatullisia viittauksia pyrkiessään suuriin vertauskuviin, jylhään symboliikkaan ja tietoiseen provokaatioon: ”Se megalomaanisuus mitä tohon tematiikkaan viittaaminen tarjoaa, se on sellasta todella isoa kuvastoa. Sitten kun sä koet koko ajan tarvetta kirjoittaa jotenkin isommin, ni ehkä siksi löytyy tota tollasta kuvastoa, mihin on röhkykeetä viitata ja laittaa niinku *one louder*.”

Myyttiset viittaukset kasvattavat mittakaavaansa myös ”Keinu”-kappaleessa (2015): ”hän on hiphopjumalan poika, iskuja viskoo kun salamoita”. Kertosäkeessä viitataan messiaaniseen pelastustehtävään: ”joka selässä ristinsä kantaa, kohtalon haltuun itsensä antaa”. Bradleyn (2017, 152–155, 161–162) mukaan antiikin perinteisiin rinnastuva itsemytologisointi on räpille keskeinen yksilön erinomaisuutta korostava ilmaisukeino, mutta sitä voi tulkita myös räpille ominaisena sovinnaisen yhtenäiskulttuurien haastamisena. Esimerkiksi ”Keinu” palaa ”Orjantappuraa”-kappaleen mainitsemalle kärsimyksen tielle mutta sekoittaa samalla leikin ja vakavan. Eläinmetaforat ja seksuaalisesta kuvastosta ammentaminen kääntävät merkitystä ja horjuttavat myös myytin vakavuutta:

– – hän tietää mitä unelmat maksaa
mutta hän jaksaa kruununsa kantaa
eikä sitä koskaan pois kuulukaan antaa

vaikka hänen saarnansa suututtaa lampaat
ilman häntä olis puuduttavampaa
eteensä on levitetty punasia mattoja
mut aasilla hän ei raidaa
hänen eteensä on levitetty tuhansia akkoja
mut aasia hän ei suostu painaa
hänen on väitetty käyttävän saatanan voimaa
illuminatia seinille maalata voidaan
mut juurut ei riitä kaatamaan poikaa
hän hiphopin parantaa noin vaan – – (“Keinu” 2015.)

Valjastaessaan myytit, messiaanisuuden ja jumaluuden viittauskohdeekseen populaarit rap-artistit neuvottelevat omasta asemastaan hiphopissa mutta myös haastavat kulttuurisia käsityksiä. Intertekstuaalisuus näytätty myytin rakentamisen prosessina, jossa artistit reflektoivat kriittisesti omaa uraansa, asemaansa ja koko hiphopin kulttuuria, kuten edeltävät Cheekin sanoitukset osoittavat. (Ks. Burns ja Woods 2018, 215–216.) Myyteillä on aina myös yhteisöllinen funktio: ne kiteyttävät uskomuksia, normeja ja rituaaleja (Burns ja Woods 2018, 218–219). Intertekstuaalisen myyttien soveltamisen ja etenkin haastamisen voikin pohtia rakentavan resilienssille keskeistä kognitiivista pääomaa, jonka avulla voi avata uusia näkökulmia ja reflektoida konventionaalisia uskomuksia (ks. Poijula 2020, 17, 125–135; Stockwell 2020, 20–23). Haastateluaineistossani Tiihonen (2022b) pohtii sanoittamistaan merkitsevästi juuri kulttuuristen käsitysten haastamisen näkökulmasta:

On olemassa hirveesti asioita, mitä ei kuulu sanoo... ei kuulu sanoo toiselle ihmiselle tai edes itsestään, ja sitten jos sä ilman filterii kirjotat sun ajatuksenjuoksuu, ni sieltä tulee juttuja, joita ei kuulu sanoo. Niitä voi ajatella, mut ei koskaan kuulu sanoo, ja sitten kun sä sanot ne, sä kuulostat niinku mulkulta ja et ei, ei tollee voi kelaa. Mut sitten kun sä otat sen verhon pois mitä ei voi sanoo... jotenkin sovinnaisesti näissä yhteiskunnan normeissa, kun sä riisut sen, ni sitten syntyy tällasta ajatuksenjuoksuu. (Tiihonen 2022b.)

Cheekin poetiikalle ominaisesti muototietoisten sanaleikkien kautta tuotanto päätyykin usein myös vakavien aiheiden äärelle, kuten jo varhaistuotannon lukuisissa subjektin ristiriitaisuutta käsittelevissä sanoituksissa.¹⁸ Esimerkiksi ”Keinu”-kappale rakentuu myös viittauksille Eino Leinon ”Jumalien keinu” -runoon (1902) ja mielialan vaihteluiden kokemusten omaelämäkerralliseen kuvaamiseen: ”joka keinusssa jumalten keinuu, välillä taivaan ja helvetin heiluu / hän kokee huiput ja kUILut, kun keinuu”. Cheekin sanoituksia täydentää myös niille dialoginen *JHT – musta lammas* -elämäkertakirja (Aaltonen 2017/2016), jonka avoimen henkilökohtainen ja taiteen taustoja avaava luonne poikkeaa olennaisesti postmodernismista ja tavoittelee pikemminkin metamodernismin vilpittömyyttä. Kirja käsittelee esimerkiksi kokemuksia kaksisuuntaisesta mielialahäiriöstä ja vaikuttaa tärkeällä tavalla aiheen käsittelemisen ja käsittämisen tapoihin: diagnostinen diskurssi ei hallitse tarinaa, vaan aihe asettuu yhdeksi osaksi ihmisen ja elämän moniulotteisuutta (ks. Pakarinen 2024b).

Kokonaiskompositiossa Cheekin poetiikan intertekstuaalisuus näyttyy monitasoisena verkostona samalla tavoin kuin globaalisti populaarien rap-artistien tuotannossa. Burns ja Woods (2018, 221–225) esittävät esimerkiksi kaikkien aikojen suosituimman rap-artisti Eminemin itsemytologisoivan intertekstuaalisuuden perustuvan viittausten verkostolle, joka ammentaa raamatullisten aineiden ohella räpin ja populaarikulttuurin ikonisista tarinoista ja hahmoista mutta myös arkisista tapahtumista artistin ammatillisessa ja henkilökohtaisessa elämässä. He tulkitsevat tätä myös ristiriitaisia kokemuksia tuottavan suositun artistin roolin käsittelemisen keinona, jolla artisti merkityksellistää työnsä osaksi perustavanlaatuista kulttuurihistoriaa ja sukupolvien välistä jatkumoa (mt., 221–225).¹⁹ Kokonaisuutena räpin kaunistelematon ilmaisu näyttäytyy keskeisenä myös resilienssiä rakentavalle toimijuudelle ja laajemminkin kulttuuriselle muutokselle tunteiden käsittelemisessä (esim. Hadley & Yancy 2012, xxix; Poijula 2020, 199). Haastatteluaineistossani Tiuhonen (2022b) pohtikin sovinnaisia normeja rikkovaa sanoittamistaan kokonaisvaltaisempänä polkuna asioiden avoimeen käsittelemiseen:

Oonhan mä varmaan tunnetuin tällanen niinku mielensterveysmies [nauraen]. Mut ehkä tossa on se, että kun mua ei hirveesti hävetä mikään, ni sitten mulle on ihan sama, kun mä pääsin siihen mielentilaan et ei haittaa mikään et... kaikki mikä on, ni sit se vaan on. Nimenomaan tohon liittyy nyt selkeesti itse asiassa se, et mä pääsin sellaseen tilaan, että mua ei enää harmittanu tai jännittäny mitkään tollaset jutut että mä... itsensä hyväksyminen on ihan sairaan tärkeessä roolissa tossa, että sä voit puhuu asioista niinku ne on. (Tiuhonen 2022b.)

Burns ja Woods (2018, 241) esittävät, että intertekstuaalisuus näyttäytyy räpissä päättymättömänä performatiivisena prosessina, jossa arkkityypisiin kategorioihin asettumisen sijaan artisti säilyttää toimijuuden oman positionsa määrittelemisessä. Tästä näkökulmasta Cheekin poetiikan vastaavat ilmaisukeinot näyttäytyvät keskeisesti resilienssin poetiikkaa ja kulttuurihyvinvointia rakentavina sekä metamodernismin kompleksisia teemoja vilpittömästi heijastavina. Vaikka räpin eetos on usein viihde, Cheekin poetiikassa se havainnollistaa myös metamodernismin ominaista vastakohtien välistä ristivetoa ja vilpittömää pyrkimystä tässä ristivedossa selviytymiseen.

Lopuksi

Tässä luvussa olen Cheekin sanoituksia dialogiseen teemahaastatteluaineistooni kontekstoivalla luennalla osoittanut, että Cheekin poetiikkaa ja sen kulttuurisia viittauksia voi tulkita metamodernismin ominaisena kategorioiden välillä liikkumisena. Ilmaisukeinot ja niillä rakentuvat merkitykset liikkuvat usein vastakohtaparien välillä ja sulauttavat yhteen aineksia molemmista. Postmodernismin perinteeseen nojaavat muototietoiset sanaleikit ja kollaasimaiset kulttuuriset viittaukset luovat omaleimaisen alustan tunnelmaa kohottavalle klubiräpille mutta myös vakavien aiheiden käsittelemiselle. Ilmaisukeinojen laajentamisen ohella ne laajentavat tärkeällä tavalla diskursiivista tilaa ihmisen ja elämän eri ulottuvuuksien käsittelemisessä. Vakava ja leikki punoutuvat Cheekin

poetiikassa yhteen myös vilpittömällä omaelämäkerrallisuudella ja ilkkurisella värikynällä, mikä koettelee sovinnaisuuden rajoja ja murtaa tabuja. Cheekin poetiikassa provokatiivinen sanaleikki voikin näyttäytyä myös vakavana ja vakavasti otettavana kannanottona hyvinvoinnille keskeisiin ihmisen ja elämän autenttisuuden ulottuvuuksiin.

Analyysini pohjalta metamodernismin käsite ja sen piirteet näyttäytyvät laajemminkin soveltamisen arvoisina myös rap-runouden tutkimuksessa. Tarkasteluni osoittaa etenkin Cheekin poetiikan seuraavan osin rap-konventioiden mukaisia postmodernismin perinteitä mutta myös laajentavan ilmaisukeinojaan postmodernismin tuolle puolen. Viihde- luonteestaan huolimatta – tai juuri siksi – se on samaan aikaan kyseenalaistavaa, kiistävää ja uudistavaa. Kuten Helle (2019, 212–214) esittää, nykyrunoutta ei useinkaan voi pitää perinteisellä tavalla kauniina, mutta sen provosoiva, joskus jopa tarkoituksellisen brutaali tai banaali tapa tarttua aiheeseensa sopii erityisesti konventionaalisen ajattelun ravistelemiseen ja uusien näkökulmien avaamiseen.

Viittauksissaan lujuuden ja haavoittuvuuden ristivedossa liikkuva Cheekin tuotanto yhdistyy leimallisesti myös resilienssin teemoihin. Sanoitukset päätyvät myös kulttuuristen viittausten korostamana usein metamodernismille ominaisiin tunteiden, ihmissuhteiden ja mielenterveyden aiheisiin. Viittauksissaan menneisyyteen, nykyisyyteen ja niiden reflektioon vahvasti kiinnittyvää performatiivista sanoittamista voikin pohtia kulttuurihyvinvoinnin resurssina niin tekijöille kuin yleisöllekin. Se, mikä sisällön tasolla näyttäytyy yksilöllisenä, avautuu poettisen muodon kautta myös yhteisöllisenä ilmiönä, jossa yksilö reflektoi itseään toistuvasti ympäristöönsä. Ilmaisukeinon voi tulkita kehittävän resilienssille keskeisiä kognitiivisia taitoja, avoimuutta uusiin näkökulmiin sekä toimijuutta, jossa vastauksen löytämistäkin olennaisempaa on sen etsiminen vuorovaikutuksessa maailman kanssa. Kategorioiden välinen ristiveto ja sen aktiivinen reflektio yhtyvät resilienssiteorian korostamaan elämän arvaamattomuuden ja muuttuvuuden hyväksymiseen, mikä nousee leimalliseksi myös metamodernin ajan taiteessa. Cheekin sanoitusten metamodernismia heijastava ja kulttuurihyvinvointia rakentava voima voikin liittyä keskeisesti mahdollisuuteen kytkeytyä itsen

ulkopuoliseen todellisuuteen ja ylläpitää toimijuutta ymmärryksen loputtomassa etsimisessä – elämän vakavassa leikissä.

VIITTEET

- 1 Suomessa hiphop-kulttuurin musiikista ovat käytössä molemmat kirjoitusasut: rap ja räp. Käytän pääsääntöisesti muotoa rap, koska sille viime vuosina vakiintunut lyhenemääritelmä kuvaa lajia runouden näkökulmasta merkitsevästi (engl. *rhythmically accentuated poetry*). Suomenkielisessä esityksessäni käytän joissakin taivutusmuodoissa myös suomalaistettua kirjoitusasua räp.
- 2 Autenttisuus on kauttaaltaan hiphopin ja räpin perustavimpia arvoja (esim. Westinen 2014; Rantakallio 2019a).
- 3 Tämä kirjoitus on osa kirjallisuustieteen väitöskirjaani, jossa tutkin Cheekin poetiikkaa ja sen suhdetta kulttuurihyvinvointiin (esim. Pakarinen 2023; 2024a; 2024b). Tutkimuksessani hahmottelen räpin resilienssin poetiikan käsitettä intertekstuaalisuuden lisäksi riimien, metaforien, kertomuspiirteiden ja intermediaalisuuden alueilla. Tutkin ilmaisukeinoja ja niille rakentuvia tulkintoja korostetusti ihmisen kielen ja mielen vuorovaikutuksena, missä seuraan kognitiivisen poetiikan teoriaa (ks. Stockwell 2020).
- 4 Populaarikulttuurin yhteyden kulttuurihyvinvointiin voi nähdä metamodernismille ajankumaisena tutkimusintressinä, jossa pinnallista ja syvällistä ei voi erottaa tarkkarajaisiin kategorioihin (esim. Spaid 2019).
- 5 Kirjoitustani taustoittaa Cheekin koko tuotannon (1998–2018) tarkasteleminen. Luvusta ulos rajautuvat musiikilliset elementit, musiikkivideot, konserttitalenteet, albumien ja konserttien visuaalit, omaelämäkerrallinen kirja ja elokuva ovat tärkeä osa tuotannon kokonaiskompositiota. Tulkintaani kontekstoivia merkitysverkostoja ovat myös yhtyeet Herrasmiesliiga ja Profeetat sekä *Vain Elämää* -tuotannot.
- 6 Käytän kirjallisuustieteen käsitteiden ohella hiphop-tutkimuksen käsitteitä, jotka ovat vakiintuneet taiteen ja tieteen käyttöön usein ilman suomennospyrkimyksiä. Esimerkiksi Palefacen artistinimellään julkaisemat tietokirjat avaavat suomalaisen räpin historiaa, nykytilaa ja käsitteitä yleistajuisesti (Miettinen 2011; Miettinen & Salminen 2019).
- 7 Räpin historia rakentuu monipuolisesti afrodiasporan musiikillisesta perinteestä mutta myös länsimaisen runouden traditioista (Chang 2008; Bradley 2017, xv–xvi; 16).
- 8 Väitöskirjani kokonaisuudessa tarkastelen näitä ilmaisukeinoja omissa tutkimusartikkeleissaan (Pakarinen 2024a; 2024b).
- 9 Metamodernissa ajassa kirjallisuustieteessä korostuu affektiivisuuden käsite, jossa kiinnostuksen kohteena ovat taiteen esittämät ja tuottamat tunteet (ks. Helle ja Hollsten 2016). Teemat ovat keskeisiä myös kognitiivisessa poetiikassa (ks. Stockwell 2020) ja koko tutkimusaineistossani.
- 10 Blanco Sequeiros (2019) pohtii Cheekin suosiota ja samaistuttavuutta havainnollisesti suhteessa populaarikulttuurin cowboy-myyttiin, jossa ”menestyksen lisäksi jopa menetyks rehentelee”. Esseen pohdinta ulottuu pintatason mediadiskurssin ja kriitikoiden

usein seuraamien stereotyyppien taakse, mutta ei tarkastele ilmiötä rap-poeetiikan tasolla.

- 11 Cheekin poetiikassa intratekstuaaliset eli oman tuotannon sisäiset viittaukset ovat kauttaaltaan keskeinen piirre ja olisivat laajuudessaan oma tutkimusaiheensa.
- 12 ”Ohituskaisalla”-kappaletta voi tulkita myös teosparina sitä albumilla edeltävälle, uhossaan pikemminkin surumieliselle kappaleelle ”Anna mä meen” (2012). Sanoitukset rinnastuvat tarinallisesti sekä autoihin, kaistoihin ja vauhtiin perustuvassa metaforisuuksessaan.
- 13 Vastaava kaksoiskehyys hahmottuu useissa tutkimuksissa perustaksi myös räpin taide-terapeuttiselle sovellettavuudelle nuoriso- ja mielenterveystyössä (esim. Hadley & Yancy 2012; Sule & Inkster 2020).
- 14 Räpin autenttisuuskusteluissa viihteellisen ja kaupallisesti menestyneen rap-musiikin asemaa on usein kritisoitu. Katson perustelluksi myös Bradley’n (2017, 164–165) näkemyksen, jossa taide ja talous eivät asetu vastakkaisiin kategorioihin vaan kietoutuvat yhdessä perustavaksi osaksi räpin poetiikkaa jo sen varhaisessa historiassa (ks. myös Miettinen & Salminen 2019, 465–466).
- 15 Westinen (2014, 143–147) on tehnyt väitöskirjassaan sanoituksesta diskursiivisen analyysin.
- 16 Tiihonen (2022b) pohtii haastatteluaineistossani kulttuurisia viittauksia merkityksellisesti myös positiointina: ”Totta kai itseään voi positoida rap-lyriikassa koko maailmaan, mut sit itseään voi positoida johonkin tiettyyn kehykseen myös. Sellaset genren sisäiset viittaukset korostuu rap-lyriikassa paljon.” Cheekin sanoituksissa korostuvat myös viittaukset yhdysvaltalaiseen 1990- ja 2000-luvun rap-musiikkiin, mikä olisi laajuudessaan oma tutkimusaiheensa.
- 17 Raamatullista intertekstuaalisuutta jatkaa Cheek feat. Elastinen: ”Profeetat”-kappale (2013). Tästä kasvoi myös Cheekin ja Elastisen eli Kimmo Laihon muodostama Profeetat-yhtye, joka julkaisi kappaleita ja teki konserttikiertueita vuosina 2016–2017. Ilmiö sai Tiihosen (2022b) mukaan tarkoituksellisen provosoivaan ja mytologisoivaan estetiikkaansa sopivan tunteita herättäneen vastaanoton.
- 18 Etenkin *Kasvukipuja*-albumi (2007) edustaa sanoituksissa korostuvaa omaelämäkerrallista reflektiota ja taustoittaa havainnollisesti tuotannon kaksijakoista luonnetta. Albumin teemaksi nouseva subjektin ristiriitaisuuden käsitteleminen on myös meta-modernismille keskeinen piirre (esim. Hallila 2019).
- 19 Cheekiin viitataan artistiuran aikana ja jälkeen lukuisissa suomalaisissa rap-kappaleissa ja myös laajemmin taiteessa ja kulttuurissa. Havainnollinen esimerkki on rap-artisti iben ”Cheek”-kappale (2022), jonka voi tulkita tarttuvan myös lujun ja haavoittuvuuden pohdintaan. Myyttiviittausten jatkumon kannalta merkitsevä on *Teflon Bible* -kirjan luku ”Kointähti, aamuruskon poika: Jare Henrik Tiihonen” (Tautila 2019, 168–169). Moniaalle haarovat viittausverkostot havainnollistavat räpin kaksoisroolia: se viihdyttää yleisöä hetkeen kiinnittyen, mutta tuo samalla pysyviä kontribuutioita koko kulttuuriin (Bradley 2017, 171).

LÄHTEET

AINEISTOLÄHTEET

- Aaltonen, Mikko 2017/2016: *JHT – musta lammas*. Helsinki: Otava.
- Cheek 2007: *Kasvukipuja*. Cd. Rähinä Records.
- Cheek 2010: *Jare Henrik Tiihonen 2*. Cd. Rähinä Records.
- Cheek 2012: *Sokka irti*. Cd. Liiga Music & Warner Music.
- Cheek 2013: *Kuka muu muka*. Cd. Liiga Music & Warner Music.
- Cheek 2015: *Alpha Omega*. Cd. Liiga Music & Warner Music.
- ibe (2022): *ViO*. Spotify-albumi. Skorpioni.
- Tiihonen, Jare 2021: Haastatteluaineisto. Helsinki. 14.10.2021. Aineisto tutkijan hallussa.
- Tiihonen, Jare 2022a: Yksityisviestikeskustelu. 12.5.2022. Aineisto tutkijan hallussa.
- Tiihonen, Jare 2022b: Haastatteluaineisto. Helsinki. 7.3.2022. Aineisto tutkijan hallussa.
- Tiihonen, Jare 2023: Yksityisviestikeskustelu 29.8.2023. Aineisto tutkijan hallussa.

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

- Björninen, Samuli (toim.) 2021: *Kertomus postmodernin jälkeen*. Helsinki: SKS.
- Blanco Sequeiros, Sofia 2019: Rakkaus, joka jää: Cheek. – *Nuori Voima*. <https://nuorivoima.fi/lue/essee/rakkaus-joka-jaa-cheek>. Viitattu 22.4.2024.
- Bradley, Adam 2017/2009: *Book of Rhymes. The Poetics of Hip Hop*. New York: Basic Civitas.
- Burns, Lori & Woods, Alyssa 2018: Rap Gods and Monsters. Words, Music and Images in the Hip Hop Intertexts of Eminem, Jay-Z and Kanye West. Teoksessa Burns, Lori & Lagasse, Serge (toim.) 2018: *The Pop Palimpsest. Intertextuality in Recorded Popular Music*. Ann Arbor: University of Michigan.
- Chang, Jeff 2008/2005: *Can't Stop Won't Stop. Hiphopsukupolven historia*. Suom. Laura Haavisto. Helsinki: Like.
- Frow, John 1990: Intertextuality and Ontology. Teoksessa Worton, Michael (toim.) 1990: *Intertextuality. Theories and Practices*. Manchester: Manchester University, s. 45–55.
- Frye, Northrop 1981: *The Great Code. The Bible and Literature*. New York: Harcourt.
- Hadley, Susan & Yancy, George (toim.) 2012: *Therapeutic Uses of Rap and Hip Hop*. London: Routledge.
- Hallila, Mika 2019: Lannistumattoman ihmisyyden aika. Askto Sahlbergin *Yö nielee päivät* ja metamodernismin etiikka. Teoksessa Arminen, Elina & Lehtimäki, Markku (toim.) 2019: *Muistikirja ja matkalaukku. Muotoja ja merkityksiä 2000-luvun suomalaisessa romaanissa*. Helsinki: SKS, s. 153–176.
- Helle, Anna 2019: *Todellisuus pahoinpiteli runon. Yhteiskunnallisuus ja tunteet suomenkielissä kokeellisissa nykyrunoudessa*. Turku: Eetos.
- Helle, Anna & Hollsten, Anna (toim.) 2016: *Tunteita ja tuntemuksia suomalaisessa kirjallisuudessa*. Helsinki: SKS.
- Järvenpää, Tuomas 2022: 'Real Gs and pastors in the church': hip-hop esthetics in the rap music video productions of the Evangelical Lutheran Church of Finland. *Religion* 3/2022, s. 450–469. <https://doi.org/10.1080/0048721X.2022.2068460>.

- Leino, Eino 1902: *Kangastuksia*. Helsinki: Otava.
- Miettinen, Karri I. Paleface 2011: *Rappioidetta. Suomiräpin tekijät*. Helsinki: Like.
- Miettinen, Karri I. Paleface & Salminen, Esa 2019: *Kolmetoista kertaa kovempi. Rappäriin käsikirja*. Helsinki: Like.
- Pakarinen, Anna 2023: "Mä kaipaen takas sun luo, sinne missä mun hyvä on". Taiteenlajiin kohdistuva rakkaus rap-artisti Cheekin musiikkivideoissa. – *Lähikuva* 2/2023, s. 26–42. <https://doi.org/10.23994/lk.136793>.
- Pakarinen, Anna 2024a: "Meen niin ääri rajoille, että mun pääni hajoilee". Runollisen resilienssin poetiikkaa Cheekin rap-tuotannossa. Teoksessa Isomaa, Saija & Björninen, Samuli & Hatavara, Mari & Jolma, Nanny (toim.) *Kirjailijapoetiikat. Poetiikan näkökulmia kirjailijoiden tuotantoon*. Helsinki: SKS, s. 274–297.
- Pakarinen, Anna 2024b: "Mul riitti kerrottavaa, kokemuksista melodraamaa". Kertomus, koherenssi ja kulttuurihyvintointi rap-artisti Cheekin uranpäästötrilogiassa. – *Nuorisotutkimus* 1/2024, s. 23–39. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9145124>.
- Pojjula, Soili 2020/2018: *Resilienssi. Muutosten kohtaamisen taito*. Helsinki: Kirjapaja.
- Rantakallio, Inka 2019a: *New Spirituality, Atheism and Authenticity in Finnish Underground Rap*. Turku: Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7865-6>.
- Rantakallio, Inka 2019b: Uskonto ja henkisyys suomalaisessa rap-musiikissa. Teoksessa Sykäri, Venla & Rantakallio, Inka & Westinen, Elina & Cvetanovic, Dragana (toim.) *Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, s. 212–233.
- Sandbacka, Kasimir 2021: Me halutaan käsikirjoittaa toinen maailma – metamoderni utooppi Emma Puikkosen *Eurooppalaisissa unissa* ja Riikka Pulkkisen *Parhaassa mahdollisessa maailmassa*. – *Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti Avain* 1/2021, s. 23–37. <https://doi.org/10.30665/av.99663>.
- Spaid, Sue 2019: Popular Culture and Wellbeing. Teamwork, Action and Freedom. – *The Journal of Somaesthetics* 1/2019, s. 6–20.
- Stockwell, Peter 2020/2002: *Cognitive Poetics. An Introduction*. London: Routledge.
- Sule, Akeem & Inkster, Becky 2020: Hip Hop's survival anthems: Incarceration narratives and identifying resilience factors in Maino's lyrics. – *Forensic Science International: Mind and Law* 1/2020.
- Sykäri, Venla & Rantakallio, Inka & Westinen, Elina & Cvetanovic, Dragana (toim.) 2019: *Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Taatila, Hippo 2019: *Teflon Bible*. Helsinki: Johnny Kniga.
- Verheul, Jaap (toim.) 2020: *The Cultural Life of James Bond*. Amsterdam: Amsterdam University.
- Vermeulen, Timotheus & Akker, Robin van den 2010: Notes on Metamodernism. – *Journal of Aesthetics & Culture* 2:1. <https://doi.org/10.3402/jac.v2i0.5677>.
- Westinen, Elina 2014: *The Discursive Construction of Authenticity. Resources, Scales and Polycentricity in Finnish Hip Hop Culture*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5728-5>.